

บทที่ 3

บทสรุป

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ขึ้นมาบริหารประเทศด้วยการใช้อำนาจบริหารที่เหนือกว่า
ควบคุมกลไกต่าง ๆ ของรัฐสภาไว้อย่างได้ผล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องยอมรับในอำนาจ
ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยไม่แสดงการคัดค้านรัฐสภาจึงได้กลายเป็นเครื่องมือในการ
รองรับอำนาจบริหารของจอมพล ป. พิบูลสงคราม เพราะยังมีการถือเอารัฐธรรมนูญฉบับถาวร
พุทธศักราช 2475 เป็นหลักในการบริหารประเทศ รัฐบาลจึงสามารถจัดตั้งองค์กรของฝ่ายนิติ
บัญญัติให้มีสมาชิก 2 ประเภท ทั้งที่มาจาก การเลือกตั้งและแต่งตั้งในจำนวนที่เท่ากัน ฉะนั้น
รัฐบาลจึงทำการแต่งตั้งพรรคพวกของตน เข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนฯ ประเภทที่ 2
อันจะเป็นฐานอำนาจที่มั่นคงให้แก่รัฐบาลในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

นอกจากนี้ รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ยังใช้อำนาจเสนอพระราชบัญญัติศาลพิเศษ
พุทธศักราช 2481 เพื่อขจัดบุคคลที่เป็นศัตรู ซึ่งรวมถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1
ด้วย มาตรการดังกล่าวนี้ได้สร้างความครั่นคร้ามแก่ฝ่ายศัตรูอย่างได้ผลดี ไม่มีผู้ใดกล้าแสดงตน
เป็นศัตรูกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม และจากการที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เสนอพระราช-
บัญญัติเพิ่มเงินเดือนให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อ พ.ศ. 2482 จึงเท่ากับเป็นการช่วย
ผูกมัดสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ยอมรับในอำนาจของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้อีกทางหนึ่งด้วย

ฉะนั้นจึงนับได้ว่ามาตรการต่าง ๆ ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งมีทั้งการสร้าง
พระเดชและพระคุณเหนือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว รวมทั้งบุคลิกภาพส่วนตัว
ที่เป็นคนเข้มแข็งเด็ดขาด สามารถช่วยเสริมสร้างบารมีของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ให้
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง 2 ประเภทยอมรับ

เมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม สามารถจัดระเบียบเพื่อควบคุมอำนาจทางการปกครองไว้ได้อย่างสมบูรณ์แล้ว จอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็ได้เริ่มนำนโยบายชาตินิยมมาใช้บริหารประเทศ นโยบายวัฒนธรรมก็เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายชาตินิยมของรัฐบาลด้วย โดยในหน้าที่กำหนดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2482 รัฐบาลได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญขึ้นเป็นครั้งแรกและมีการประกาศใช้ต่อมาอีกรวมทั้งสิ้น 12 ฉบับ นอกจากนี้ก็ยังมีประกาศใช้นโยบายวัฒนธรรมในลักษณะอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น คำเชิญชวน ประกาศ ข้อบังคับ ฯลฯ ในปี พ.ศ. 2483 รัฐบาลก็ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ เข้าสู่การพิจารณาของสภารวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมอีกหลายฉบับ (ดูภาคผนวก ข. และ ค.) ปรากฏว่าสมาชิกสภาผู้แทนแสดงทัศนะที่สนับสนุนนโยบายวัฒนธรรมของรัฐบาลอย่างเปิดเผย ทั้งที่ปรากฏจากคำอภิปรายเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนตั้งกระทู้ถามและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีลักษณะสนับสนุนนโยบายวัฒนธรรมของรัฐบาลอีกด้วย

ฉะนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าสภาพของรัฐสภา นับตั้งแต่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ขึ้นมาบริหารประเทศ จนกระทั่งเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ขึ้นในประเทศไทย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องยอมรับในอำนาจของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยไม่มีการโต้แย้ง ประกอบกับนโยบายวัฒนธรรมแบบชาตินิยมที่ตรงกับความต้องการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่แล้ว จึงนับได้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนผลักดันให้นโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำเนินไปได้ อย่างราบรื่น

เมื่อประเทศไทยเข้าร่วมรบกับญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลได้เร่งรัดนโยบายวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น โดยการเสนอร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมเข้าสู่ที่ประชุมรัฐสภาถึง 4 ฉบับ และมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมอีกหลายฉบับ ฉบับสุดท้ายคือ ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศิลปากร พุทธศักราช 2486 หลังจากนั้นสงครามโลกครั้งที่ 2 รุนแรงมากขึ้น จึงไม่มีการเสนอพระราชบัญญัติเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นอีก เมื่อ

ร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมผ่านการพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรประกาศใช้เป็นกฎหมายได้แล้ว รัฐบาลก็ได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดวัฒนธรรมให้ประชาชนปฏิบัติตามทั้งที่เป็นคนไทยและคนต่างด้าว รวมทั้งมีการทำความตกลงทางวัฒนธรรมกับประเทศญี่ปุ่น มีการตั้งสภาวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมขึ้นเป็นการเฉพาะอีกด้วย

ในขณะที่ประชาชนต้องเผชิญกับภัยพิบัติของสงคราม อุทกภัยในหลายจังหวัดภาคกลางของประเทศ จึงทำให้การตอบสนองต่อนโยบายวัฒนธรรมลดลงมาก ประชาชนเริ่มมีความเบื่อหน่ายต่อนโยบายวัฒนธรรมที่มีการล่วงละเมิดต่อ เสรีภาพส่วนบุคคลที่เพิ่มมากขึ้นทุกขณะ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยยอมรับในอำนาจของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เริ่มแสดงการคัดค้านรัฐบาลในรัฐสภา โดยเฉพาะกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่เห็นด้วยกับการเข้าร่วมสงครามกับญี่ปุ่น ซึ่งมีนายปรีดี พนมยงค์ เป็นหัวหน้า กลุ่มผู้คัดค้านนี้ได้ถือเอานโยบายวัฒนธรรมของรัฐบาลที่มีจุดอ่อนอยู่เป็นอันมาก นำมาเป็นเครื่องมือโจมตีรัฐบาลในรัฐสภาอย่างรุนแรง ประกอบกับในช่วงปี พ.ศ. 2485-2486 รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมและที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเข้าสู่ที่ประชุมรัฐสภาหลายฉบับ โดยรัฐบาลได้เพิ่มมาตรการลงโทษเกี่ยวกับความผิดด้านวัฒนธรรมให้สูงขึ้นด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มที่คัดค้านการเข้าร่วมรบกับญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงได้ถือโอกาสคัดค้านและโจมตีร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมของรัฐบาล ไปพร้อม ๆ กับการต่อต้านรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ในการแสดงทัศนคติคัดค้านร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม นั้น ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้ร่วมอยู่ในกลุ่มผู้คัดค้านและมีแนวความคิดที่จะโศกัลมจอมพล ป. พิบูลสงคราม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มนี้หลายคนจะเป็นผู้ที่ไม่เคยแสดงบทบาทในที่ประชุมรัฐสภามาก่อน แต่ได้ร่วมแสดงทัศนคติต่อร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมด้วย โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้จะแสดงทัศนคติตอบโต้นโยบายวัฒนธรรมที่รุนแรง จนก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน โดยเฉพาะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่รุนแรงจนเกินไป บทบัญญัติที่กำหนดโทษ

อย่างสูงทั้งปรับและจำ ที่จะสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน

การแสดงทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนนโยบายวัฒนธรรมของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในระหว่าง พ.ศ. 2485-2487 อันเป็นช่วงเวลาที่ยังสงครามโลกครั้งที่ 2 ดำเนินไปอย่างรุนแรงในประเทศไทยนั้น จะมี 2 ลักษณะคือ การแสดงทัศนะคัดค้านนโยบายวัฒนธรรมเพราะต้องการจะคัดค้านจอมพล ป. พิบูลสงคราม เพราะไม่เห็นด้วยกับนโยบายการประกาศสงครามต่อฝ่ายสัมพันธมิตร ส่วนอีกลักษณะหนึ่งนั้นจะเป็นการแสดงทัศนะที่คัดค้านด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพราะมีความปรารถนาที่จะให้รัฐบาลได้ลดข้อกำหนดและบทลงโทษในกฎหมายวัฒนธรรมไม่ให้รุนแรงเกินไป

การแสดงทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนนโยบายวัฒนธรรมของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในระหว่างสงครามนี้ แม้จะไม่เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายวัฒนธรรมของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม แต่ประการใด แต่ได้บังเกิดผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถผนึกกำลังความคิดกัน ที่จะคัดค้านการใช้อำนาจของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ไม่เคารพมติของสภาผู้แทนราษฎรและกติการัฐธรรมนูญ เพราะการใช้อำนาจที่เกินขอบเขตของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้นำประเทศไทยเข้าไปผูกพันไว้กับญี่ปุ่นอย่างเต็มที่ อันจะส่งผลให้ประเทศไทยจะต้องกลายเป็นประเทศผู้แพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ฉะนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มที่คัดค้านจอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงได้ต่อต้านจอมพล ป. พิบูลสงคราม เพื่อจะได้เปลี่ยนแปลงรัฐบาลชุดใหม่ที่น่าจะส่งผลดีต่อประเทศชาติต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย